

Attaisnotie izdevumi un atvieglojumi: ko nodokļu reforma dos strādājošajiem un ģimenēm?

Valdības apstiprinātajā nodokļu reformā ir iekļauti arī grozījumi, kas skar attaisnoto izdevumu atgūšanu un atvieglojumu piemērošanu. Jāteic, ka šajā sakarā darba ņēmējiem un ģimenēm netrūkst labo ziņu. Sākot ar 2018. gadu, palielināsies atvieglojumi par apgādājamajiem, kā arī paredzamas būtiskas izmaiņas attaisnoto izdevumu atgūšanas procesā, kas ievērojamam iedzīvotāju skaitam ļaus atgūt lielāku nodokļu daļu.

No nākamā gada iedzīvotāju ienākuma nodokļa (turpmāk – IIN) atvieglojums par vienu apgādājamo no pašreizējiem 175 eiro mēnesī tiks palielināts līdz 200 eiro.

Tas turpinās pieaugt arī divus nākamajos gados, 2019. gadā sasniedzot 230 eiro un 2020. gadā – 250 eiro mēnesī par vienu apgādājamo.

Par ko pienākas atvieglojumi?

Nodokļu maksātājiem atvieglojums par apgādājamo šobrīd pienākas par:

- nepilngadīgu bērnu;
- par bērnu, kamēr viņš turpina vispārējās, profesionālās, augstākās vai speciālās izglītības iegūšanu, līdz 24 gadu vecumam;
- par mazbērnu vai audzināšanā paņemtā bērnu, ja no viņa vecākiem nav iespējams piedzīt alimentus, arī tīkmēr, kamēr viņš turpina vispārējās, profesionālās, augstākās vai speciālās izglītības iegūšanu, līdz 24 gadu vecumam;
- par nepilngadīgu brāli un māsu, kā arī par brāli un māsu, kamēr brālis un māsa turpina vispārējās, profesionālās, augstākās vai speciālās izglītības iegūšanu, līdz 24 gadu vecuma sasniegšanai, ja viņiem nav darbaspējīgu vecāku;
- par nepilngadīgu bērnu, kas ir apgādībā esošas personas, kā arī nestrādājoša laulātā apgādībā
- par aizbildnībā vai aizgādībā esošu personu;
- par laulāto, vecākiem, vecvecākiem un bērniem, kas sasnieguši 18 gadu vecumu un nestrādā, kā arī ir atzīti par personām ar invaliditāti;
- par nestrādājošu laulāto, kura apgādībā ir nepilngadīgs bērns, kas ir atzīts par personu ar invaliditāti.

Reformā iekļautie likuma grozījumi nākamajos gados paredz vēl papildu atvieglojumus nodokļu maksātājiem – tos piemēros arī par nestrādājoša laulātā uzturēšanu, kura apgādībā ir bērns līdz 3 gadu vecumam, kā arī dažos gadījumos, kad apgādībā ir vairāki bērni.

Cik varēsīm atgūt no attaisnotajiem izdevumiem?

No 2018. gada spēkā stāsies arī vairākas izmaiņas, kas skar attaisnoto izdevumu atmaksāšanu

Īpaši priecīga vēsts – gandrīz trīs reizes tiks palielināts limits attaisnotajiem izdevumiem par ārstniecības, izglītības, ziedojumu un bērnu interešu izglītības (pulciņi, ārpuskolas aktivitātes) maksājumiem pašam nodokļu maksātājam, kā arī katram ģimenes loceklim.

Šobrīd, lai atgūtu daļu no izdevumiem par ārstniecību un izglītību, viens iedzīvotājs kā attaisnotos izdevumus var norādīt tēriņus, kas nepārsniedz 215 eiro gadā. Šajā ierobežojumā nav iekļauti

izdevumi par zobārstniecību, plānotām medicīniskām operācijām, olšūnu punkciju un protēzēm, par kurām piemēro attaisnotos izdevumus pilnā apmērā, nepārsniedzot samaksāto IIN apjomu.

Nākamgad šis limits tiks palielināts līdz 600 eiro gadā, par pašu nodokļu maksātāju, kā arī par katru ģimenes locekli, ar nosacījumu, ka attaisnotie izdevumi nepārsniedz 50% no gada ienākumiem pirms nodokļu nomaksas. Jāuzsver, ka šajā limitā tiks iekļauti izdevumi arī par zobārstniecību, plānotām medicīniskām operācijām, olšūnu punkciju un protēzēm.

Atsevišķas izmaiņas attiecinātas arī uz iemaksām privātajos pensiju fondos un maksājumiem par dzīvības apdrošināšanu (ar naudas uzkrājumu).

Līdzīgi kā ar attaisnotajiem izdevumiem medicīnai, izglītībai un ziedojumiem, grozījumi paredz noteikt šiem attaisnotajiem izdevumiem gan procentuālu, gan apjoma ierobežojumu. Summa (no iemaksām pensiju fondos un apdrošināšanā), kuru varēs norādīt kā attaisnotos izdevumus, nedrīkstēs pārsniegt 10% no gada ienākumiem pirms nodokļu nomaksas. Naudas izteiksmē ierobežojums būs 4 000 eiro gadā.

Iesniedzot IIN gada ienākumu deklarāciju, būs iespējams atgūt 20% attaisnotajiem izdevumiem, nepārsniedzot iepriekšminētos limitus.

Grozījumi IIN attaisnoto izdevumu atmaksas kārtībā ir viens no veidiem, kā tiks kompensēti nodokļu reformas apjomīgākie pasākumi – darbaspēka nodokļa sloga mazināšana.

Attaisnotos maksājumus var ērti uzglabāt e-vidē

Lai atvieglotu deklarācijas pielikuma "Attaisnotie izdevumi par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem" aizpildīšanu, Valsts ieņēmumu dienests (VID) 2016. gadā ieviesa mobilo aplikāciju "Attaisnotie izdevumi".

Ar šo aplikāciju iespējams ērti iesūtīt VID to maksājumu apliecinājumus (piemēram, čeku fotogrāfijas), kas ir deklarējami kā attaisnotie izdevumi. Attaisnotu maksājumu čekus gan labāk saglabāt līdz naudas atmaksai.

Līdz ar to, vēlāk aizpildot IIN ienākumu deklarāciju VID Elektroniskās deklarēšanas sistēmā (EDS), tai var ērti pievienot e-vidē saglabātos attaisnoto izdevumu dokumentus.

Jāatgādina, ka attaisnotos izdevumus atbilstoši jaunajām izmaiņām par 2018. gadu varēs iesniegt 2019. gadā.